

Kuopion kaupunkiseutusuunnitelman hyväksyminen / Tuusniemen kunta

KH 13.03.2023 § 42

Kaupunkiseutusuunnitelman laatiminen alkoi seudulla konsulttiavusteisesti keväällä 2021 ja on edennyt hyväksymisvaiheeseen. Päätöksenteon valmistelu on vastuutettu kunnille, jotta suunnitelman seuranta ja toteutuminen saadaan varmistumaan.

Tausta ja suunnittelukehys

Edellinen toiminnallisen kaupunkiseudun rakennemalli on julkaistu vuonna 2012. Suunnitelman seuranta sekä jatkuvaa kaupunkiseutusuunnittelutyötä ei ole seudulla juurikaan koordinoitu.

Suunnittelualueeseen kuuluvat MAL-sopimuskunnat Kuopio, Siilinjärvi, Lapinlahti, Suonenjoki, Leppävirta ja Tuusniemi. Kuopion seudun kaupunkisuunnitelman työryhmään ovat kuuluneet seudun kuntien edustajien lisäksi Pohjois-Savon ELY-keskuksen ja Pohjois-Savon liiton edustus.

Kaupunkiseutusuunnitelman tavoitteena on sovittaa yhteen kaupunkiseudun merkittävän yhdyskuntarakenteen kehittämisen periaatteet ja tavoitteet niin, että löydetään **yhteinen näkemys yhdyskuntarakenteen pitkän tähtäimen päälinjoista**.

Lisäksi suunnitelman tavoitteena on liittää kaupunkiseutusuunnitelman toteuttaminen tiiviisti yhteen samanaikaisesti laadittavan seudullisen liikennejärjestelmäsuunnitelman toteuttamista osana MAL-sopimusmenettelyä.

Suunnitelma on laadittu lähtökohtaisesti siten, että se tukee MAL-suunnittelun kärkitavoitteiden saavuttamista edistämällä vähähiilisen ja kestäväen yhdyskuntarakenteen ja sitä tukevan liikennejärjestelmän kehittämistä ilmastonmuutoksen torjumiseksi. MAL-sopimuksen mukaan *yhdyskuntarakennetta tulee tiivistää toteuttamalla suurin osa seudun asuntotuotannosta (80 %) yhdyskuntarakenteen sisään, keskuksiin, niiden lähialueille ja joukkoliikennevyöhykkeelle, joissa on hyvät julkiset liikenneyhteydet ja palveluja*.

Suunnitelman mitoituksen lähtökohtana on 16 800 asukkaan ja 7 000 työpaikan lisäys suunnittelualueella vuoteen 2035 mennessä. Kasvutavoite on linjassa Pohjois-Savon kaupan maakuntakaavan ja Pohjois-Savon maakuntakaava 2040 2. vaiheen kanssa (ve 2: Rohkea kasvaja).

Keskeinen sisältö

Kasvun suuntaaminen

Suunnitelman mukaan koko kaupunkiseudulla kasvu osoitetaan keskuksiin (kuntakeskukset, muut pääkeskukset sekä kylät) seudun aluerakenteen monikeskuksisuuden tukemiseksi, kaupunkiseudun tasapainoisen kehityksen turvaamiseksi ja lähipalvelujen säilyttämiseksi. Samalla tuetaan joukkoliikenteen kehittämisen edellytyksiä ja parannetaan palvelujen

saavutettavuutta myös kävelen ja pyörällä. Keskuksilla tarkoitetaan tässä yhteydessä laajempaa jalankulku-, pyöräily- ja joukkoliikennevyöhykettä (= noin 2,5 km suuntaansa keskuksen nykyisen jalankulkuvyöhykkeen reunasta).

Maakuntakeskuksen painoarvoa ja kilpailukykyä lisätään keskittämällä väestönkasvun ja asunto- ja työpaikkarakentamisen painopiste Kuopion ja Siilinjärven (eteläosan) keskeisten taajamien muodostamalle ydinkaupunkialueelle. Samalla luodaan edellytyksiä seudun tiheimmin asutun alueen joukkoliikennejärjestelmän kehittämiseksi.

Liikenne

Liikenteeseen liittyvät asiat on käsitelty kattavasti samaan aikaan laaditussa liikennejärjestelmäsuunnitelmassa.

Kaupunkiseutusuunnitelmassa on otettu kantaa liikenteen osalta erityisesti maankäytön ohjaukseen liittyviin pitkän tähtäyksen kysymyksiin. Ydinalueen joukkoliikennelinjaston kehittäminen aloitetaan toteuttamalla runkolinjat nykyisiin vilkkaimpiin liikennesuuntiin. Runkolinjat on kaupunkiseutusuunnitelmassa kirjattu alustavasti sen mukaisesti, mitä kaupunkiseutusuunnitelman rinnalla laaditussa runkolinjaselvityksessä on määriteltä. Jatkotyönä tehtävässä runkolinjaselvityksessä ne määritellään sitovasti, jotta joukkoliikennettä tukeva maankäyttö voidaan suunnitella niiden varaan. Kilpailukykyisimmillä reiteillä liikennöivillä runkolinjoilla tavoitellaan nopeutta, tehokkuutta ja laatua, mikä houkuttelee käyttämään joukkoliikennettä nykyistä enemmän.

Kehysalueen keskuksia palvelevan joukkoliikenteen ja haja-asutusalueen liikennepalveluiden kehittämistoimenpiteet on linjattu tarkemmin liikennejärjestelmäsuunnitelmassa. Keskeinen prosessi on joukkoliikenteen palvelutasomäärittäminen. Siinä kunnat ja ELY-keskus määrittävät yhteistyössä käytettävissä oleviin resursseihin sovitun joukkoliikenteen palvelutason ja sitoutuvat sen hankintaan. Työssä otetaan huomioon myös markkinaehtoinen joukkoliikenne.

Pitkälle aikajänteelle asetettu tavoite taajamajunaliikenteen kehittämisestä edellyttää Savon radan merkittävää parantamista (kaksoisraide). Kaksoisraiteen ensisijaisena perusteena on kaukojuna- ja tavaraliikenteen palvelutason parantaminen, mutta taajamajunaliikenteen mahdollinen kehittäminen toisi hankkeelle lisäperusteen. Toteutuessaan seudullinen tai maakunnallinen raideliikenne tukisi entistä laajemman työssäkäyntialueen rakentumista, raideliikenteen matkustajamäärien kasvattamista sekä ympäristöystävällisen liikkumisen lisääntymistä etenkin työmatka- ja opiskelijaliikenteessä.

Viherrakenne

Kaupunkiseutusuunnitelmassa on suunnitelmatasolle soveltuvalla tarkkuudella tarkasteltu kaupunkiseudun viherrakenteen kokonaisuutta ja sen kehittämisen periaatteita alueiden kytkeytyneisyyden, ekologisten yhteyksien, luonnon monimuotoisuuden, virkistys- ja rakentamisen painopistealueiden näkökulmista.

Vuorovaikutus

Työn kuluessa vuorovaikutus on pyritty hoitamaan laajasti ja tehokkaasti kahden rinnakkain laadittavan seudullisen strategisen tason suunnitelman (KSS /LJS) yhteisillä työryhmäkokouksilla ja työpajoilla.

Vuorovaikutuksessa on pyritty huomioimaan myös päättäjien vaihdokset toimikausien vaihtuessa. Aihetta on esitelty uusille päättäjille seutuseminaarissa ja erikseen järjestetyissä tiedotustilaisuuksissa. Suunnitelmaa on käsitelty KSS- ja LJS-työryhmäkokouksessa sekä asiantuntijatyöpajoissa. Kaupunkiseutusuunnitelma on esitelty kuntajohtajakokouksessa ja seutuseminaarissa (10/2022) ennen sen tuomista kuntien hallinnolliseen hyväksymiskäsittelyyn. Kuopion kaupunkiseutusuunnitelmaan ja Kuopion seudun liikennejärjestelmäsuunnitelmaan liittyvät kokouskäsittelet, työpajat, tiedotustilaisuudet ja seminaarit on eritelty liitteessä.

Kaupunkiseutusuunnitelma Tuusniemen kunnan näkökulmasta ja paikalliset painopisteet

Kasvun painottaminen taajama-alueille on hyvin perusteltua palvelujen tukemisen ja niiden säilymisen kannalta. Kunnan kaavoituksessa on on nykyisin monia mahdollisuuksia taajama-alueiden asuinrakentamiselle, sekä kirkonkylän taajaman osalta myös elinkeinoelämän investoinneille. Meneillään oleva Tuusjärven alueen osayleiskaavan laadintaprosessi myös tukee taajama-alueiden vahvistamistavoitetta.

Tuusniemen potentiaalisia vetovoimakohteita ovat esimerkiksi Seinävuoren rotkolaakso ja kirkonkylän satama-alue. Seinävuoren rotkolaakson puitteisiin kunta on viime vuosina panostanut merkittävästi. Myös kirkonkylän sataman kehittämiseen kunta on panostanut merkittävästi, mutta siinä on vielä saatavisa merkittävää lisäpotentiaalia. Levälahden sataman kehittämisessä on myös potentiaalia, mutta alue vaatii ensiksi maanomistussuhteiden selkeyttämistä.

Kunta on panostanut kevyen liikenteen väyliin ja ne ovatkin kirkonkylän taajamassa melko kattavat. Euromääräisesti suuri toteuttamaton kevyen liikenteen kohde on valtatie alittavan tunnelin rakentaminen Pappilanniemen asuntoalueen kohtaan. Kävelyn ja pyöräilyn turvallisuutta parantavia investointeja toteutetaan määrärahojen puitteissa.

Koska Tuusniemi ei sijoitu rautatien varteeseen, liikenteessä korostuu sujuvan ja turvallisen maantieliikenteen rooli. Asiointi- työ- ja koulumatkojen yhteyksien parantaminen etenkin Kuopioon edellyttää nykyistä enemmän linja-autoliikenteen liikennevuoroja. Seutulinjaliikennettä tulee kehittää yhdessä ELY-keskuksen ja muiden kuntien kanssa.

Siniviherverkostosta esille voidaan nostaa esimerkiksi Juojärvi saarineen, Seinävuoren rotkolaakso luonnonsuojelualueineen sekä kuntaa halkova kaunis harjumaisema. Näillä on suuri merkitys lähivirkistysalueina sekä kuntalaisten liikkumis- ja retkeilypaikkoina, lisäten näin kuntalaisten viihtyvyyttä ja hyvinvointia.

Kaupunkiseutusuunnitelman toteutus

Kaupunkiseutusuunnitelman toteuttaminen edellyttää seurannan ja jatkotöiden nykyistä vahvempaa resursointia. Resursoinnilla tarkoitetaan sekä henkilö- että rahoitusresursseja. Kunnilta edellytetään sekä kuntien sisäisten resurssien osoittamista seudulliseen yhteistyöhön että sitoutumista MAL-sopimusprosessin seudullisen organisoinnin resursointiin.

Seutusuunnitelman tarkkuudesta ja laajuudesta johtuen asioihin vaikutetaan pääsääntöisesti välillisesti yhteistyön ja tarkempien

suunnitelmien kautta. Kokonaisuutena suunnitelman vaikutukset ovat seudulle merkittäviä ja pitkäaikaisia. Seutusuunnitelma luovahvan pohjan seudulliselle yhteistyölle. Suunnitelman toteuttamiseen ja esitettyihin jatkotoimenpiteisiin tarvitaan rahoitusta ja henkilöresursseja. Suunnittelun aikana on vahvasti mahdollistettu päättäjävurorovaikutus.

Kaikki asiakirjat ja suunnitteluaineistot löytyvät linkistä <https://new.maptionnaire.com/g/3d233eoa3l74>

Liitteet:

- Kuopion kaupunkiseutusuunnitelma –prosessi, hyödyt ja riskien arviointi tiivistetysti
- Kuopion kaupunkiseutusuunnitelman ja Kuopion seudun liikennejärjestelmäsuunnitelman käsittely kokouksissa ja tapahtumissa.

Valmistelija	Kunnanjohtaja Timo Kiviluoma, puh. 044 7209047
Kj:n päätösehdotus	Kunnanhallitus hyväksyy Kuopion kaupunkiseutusuunnitelman liiteaineistoinen ja esittää ne edelleen valtuustolle hyväksyttäväksi.
Päätös	Kunnanhallitus hyväksyi päätösehdotuksen.

KV 20.03.2023 § 11
919/10.03.01.00/2021

Päätös Kunnanvaltuusto hyväksyi kunnanhallituksen esityksen yksimielisesti.